

Листопад Наталія,
*науковий співробітник відділу початкової освіти
Інституту педагогіки НАПН України, Київ, Україна*

НАВЧАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ МАТЕМАТИКИ У ПЕРШОМУ ЦИКЛІ НУШ

Метою початкової математичної освіти є різнобічний розвиток особистості учня/учениці, формування математичної та інших ключових компетентностей, необхідних для ефективного життєдіяльності. Формування зазначених компетентностей відбувається через систему компетентісно орієнтованих завдань. Під компетентісними завданнями з математики, ми будемо розуміти завдання, метою яких є вирішення стандартної або нестандартної ситуації за допомогою знаходження відповідного способу розв'язання з обов'язковим використанням математичних знань. Основною особливістю таких завдань є отримання пізнавального результату.

Важливими відмінними ознаками компетентісних завдань від стандартних математичних (предметних, міжпредметних, практичних) є:

- особистісна значущість (пізнавальна, загальнокультурна, соціальна) отриманого результату, що забезпечує мотивацію учня;
- умова задачі сформульована як сюжет, ситуація або проблема, для розв'язання якої потрібно використовувати знання (з різних змістовних ліній освітньої галузі «Математика», з інших освітніх галузей або з життєвого досвіду), на які немає явної вказівки в тексті завдання;
- інформація та дані в задачі можуть бути представлені в різній формі (малюнок, таблиця, схема, діаграма, графік тощо), які потребують розпізнавання математичних об'єктів і відношень між ними;
- вказівку (пряму або опосередковану) на область застосування отриманого результату.

Реформування освіти в Україні сприяло появі нового покоління підручників, у яких реалізований компетентісний підхід у навчанні молодших школярів.

Підручники з математики для першого циклу НУШ [1, 2] створено відповідно до програми [3], розробленої авторським колективом під керівництвом О.Я. Савченко.

Зміст, презентований у підручниках, розрахований на 4 год вивчення математики в тиждень. Підручники побудовані за класичними

традиціями, які перевірені багаторічною практикою: зміст подано поурочно, пропонований матеріал забезпечує весь процес засвоєння змісту, передбачено систематичне повторення вивченого.

Ознайомлення з новим змістом відбувається через систему доцільних завдань, які супроводжуються коментарями різних персонажів (тварини, які зображені з книжками та рюкзаками – лисичка, пінгвін, кенгуру). У цих коментарях повідомляються правила, демонструються зразки міркування тощо.

Підручники є частиною навчально-методичного комплексу (НМК), до якого входять навчальні посібники (робочий зошит, математичний тренажер, збірник завдань, картки) та методичні рекомендації для вчителя. У посібниках [4, 5] міститься система завдань, спрямована на формування та перевірку в молодших школярів предметної математичної компетентності.

Компетентнісно орієнтовані завдання, які містяться у НМК, відповідають вищезазначеним вимогам. Для багатьох з них характерна нестандартна структура, можливість вирішення проблеми кількома способами. Всі завдання містять числові дані, які відповідають дійсності, наприклад, ціни на товари, маса предметів, вимірювання географічних об'єктів, споруд, спортивні досягнення тощо. При цьому особлива увага приділяється позитивній педагогічній спрямованості змісту завдань, зокрема, спрямованість на виховання патріота і громадянина, спрямованість на виховання моральності або на прищеплення етичних норм, спрямованість на розвиток мислення і мовлення. Засвоєння знань відбувається в діяльності через необхідність дитини вирішити конкретну життєву або змодельовану і наближену до життя проблему.

Сюжети завдань підібрано із врахуванням інтересів сучасних дітей, що сприятиме зацікавленості у вивченні математики, підвищить рівень їх навчальних досягнень.

Література

1. Листопад Н.П. Математика: підруч. для 1 кл. закладів загальної середньої освіти / Н.П. Листопад. – Київ: УОВЦ «Оріон», 2018 – 144 с., : іл.
2. Листопад Н.П. Математика: підруч. для 2 кл. закладів загальної середньої освіти / Н.П. Листопад. – Київ: УОВЦ «Оріон», 2019 – 160 с., : іл.

3. Типова освітня програма для учнів 1–2 класів [електронний ресурс] – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli>

4. Листопад Н.П. Формування предметних компетентностей. Картки з математики, 2 клас: Навч. посібник / Н.П. Листопад. – Київ: УОВЦ «Оріон», 2019 – 48 с.

5. Листопад Н.П. Перевірка предметних компетентностей. Математика, 2 кл. Збірник завдань для оцінювання навчальних досягнень учнів: Навч. посібник / Н.П. Листопад. – Київ: УОВЦ «Оріон», 2019 – 40 с.